

Casting na króla, czyli pierwsza wolna elekcja

Piotr Płonka

Scenariusz lekcji Poradnik metodyczny do programu nauczania historii dla III etapu edukacyjnego (liceum ogólnokształcącego i technikum)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Tytuł zajęć:

Casting na króla, czyli pierwsza wolna elekcja

Klasa, czas trwania zajęć:

II (zakres podstawowy), 45 minut

Cele ogólne:

- poznanie okoliczności, zasad i przebiegu pierwszej wolnej elekcji,
- zaznajomienie z działaniami króla Henryka Walezego.

Cele operacyjne**Uczeń:**

- wyjaśnia okoliczności zwołania pierwszej wolnej elekcji w 1573 r.,
- opisuje zasady wolnej elekcji,
- opisuje przebieg i następstwa elekcji Henryka Walezego,
- wyjaśnia, czym były *artykuły henrykowskie* i *pacta conventa*.

Odniesienie do podstawy programowej:

XX. 1

Metody, techniki, formy pracy:

- pogadanka,
- praca metodą sketchnotingu,
- gra dydaktyczna.

Środki dydaktyczne:

- filmy instruktażowe,
- interaktywne pytanie w aplikacji internetowej,
- portret władcy,
- podręcznik,
- kartki A4 lub A3,
- kolorowe długopisy i mazaki,
- kartki z polem do gry w bingo.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ**Część wstępna**

- Czynności organizacyjne.
- Podanie tematu zajęć, przedstawienie celów lekcji oraz planowanego przebiegu.

Część właściwa

- Nauczyciel prosi uczniów, aby za pomocą telefonów komórkowych i aplikacji Mentimeter udzielili odpowiedzi na pytanie widoczne na ekranie: „Czym charakteryzowała się demokracja szlachecka?”.
- Nauczyciel weryfikuje i komentuje pojawiające się odpowiedzi, a następnie zadaje pytanie: „Czego waszym zdaniem mogło jeszcze brakować szlachcie?”. Prowadzi

rozmowę w taki sposób, aby uczniowie stwierdzili, że szlachta potrzebowała mieć wpływ na wybór monarchy.

- Nauczyciel wyświetla obraz z portretem króla Zygmunta Augusta i omawia okoliczności jego bezpotomnej śmierci oraz pozostawienia pustego tronu polsko-litewskiego. Nauczyciel pyta uczniów, czy ich zdaniem ta sytuacja mogła wpłynąć jakoś na działania szlachty, która przestała mieć nad sobą kontrolę królewską.
- Nauczyciel prosi uczniów, aby wykorzystując informacje z podręcznika, wykonali sketchnotkę na temat okoliczności, zasad i przebiegu pierwszej wolnej elekcji pierwszego króla elekcyjnego Henryka Walezego. (Jeżeli uczniowie znają tę metodę i pracowali nią wcześniej, nauczyciel może potraktować to zadanie jako pracę na ocenę – wtedy musi poinformować o tym uczniów na początku i przedstawić im kryteria sukcesu).

Część podsumowująca

- Na zakończenie nauczyciel rozdaje uczniom kartki, na których znajduje się dziewięć pól przedzielonych liniami pionowymi i poziomymi i prosi uczniów o wpisanie w nie, w dowolnej konfiguracji, haseł: wolna elekcja, sejm konwokacyjny, *interrex*, sejm elekcyjny, *pacta conventa*, artykuły henrykowskie, sejm koronacyjny, Ernest Habsburg, Henryk Walezy. Następnie podaje po jednym wyjaśnieniu wymienionych haseł, a zadaniem uczniów jest je prawidłowo rozpoznać i wykreślić. Uczniowie, którzy wykreślą trzy hasła w pionie, poziomie lub na ukos, krzyczą „bingo!”.
- Nauczyciel dokonuje podsumowania zajęć oraz prosi uczniów, aby w ramach pracy domowej zapoznali się z filmem *Znaczenie artykułów henrykowskich dla demokracji szlacheckiej* oraz tekstem dotyczącym osobistych zobowiązań króla (dostępne na stronie internetowej zpe.gov.pl; dostęp 9.09.2022), a następnie wykonali dowolną techniką ulotkę, która mogłaby promować kandydaturę Henryka Walezego na tron polsko-litewski w XVI wieku.

Komentarz metodyczny

- Nauczyciel, który chciałby zgłębić metodę sketchnotingu, może sięgnąć do pracy *Myślografia* Agaty Baj (2020).
- Dla klas, które nigdy nie pracowały wcześniej metodą sketchnotingu (myślenia wizualnego), nauczyciel przygotowuje zestaw informacji na temat wykonywania notatek wizualnych oraz zachęca do zapoznania się z dostępnymi w Internecie krótkimi filmami instruktażowymi przedstawiającymi podstawowe kroki w tej metodzie.
- W trakcie lekcji kształtowane są: kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, kompetencje cyfrowe, kompetencje osobiste i w zakresie umiejętności uczenia się, kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.
- W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi nauczyciel dostosowuje metody i formy pracy np. poprzez:
 - umożliwienie wykonania notatki w formie linearnej lub mapy myśli tym uczniom, dla których metoda myślologii jest zbyt trudna;
 - udzielanie dodatkowych wyjaśnień oraz naprowadzanie pomocniczymi komunikatami;

- przy ocenianiu – branie pod uwagę, że ocena pełni funkcję motywującą do pracy i wysiłku związanego ze zdobywaniem nowej wiedzy i umiejętności;
- zapewnienie miejsca w klasie z właściwym oświetleniem i widocznością podczas wykonywania pracy.
- Nauczyciel podczas lekcji buduje motywację wewnętrzną uczniów poprzez: dostarczanie wiedzy o tym, jak wykonać zadanie i po co (uczniowie, którzy nie potrafią i którym się nie chce), doradzanie, dyskusowanie nad możliwościami, wzmacnianie pewności i wspieranie samooceny (uczniowie, którzy nie potrafią, ale którym się chce), zachęcanie, przekonywanie i pozostawianie samodzielności (uczniowie, którzy potrafią, ale którym się nie chce), rozszerzanie odpowiedzialności uczniów oraz dawanie dużej swobody wyboru (uczniowie, którzy potrafią oraz którym się chce).
- Nauczyciel nie powinien stosować pochwał tylko wobec wybranych uczniów, lecz kierować je do wszystkich, np. „Podoba mi się praca całej grupy. Widzę i doceniam Wasz wysiłek!”.
- Nauczyciel podczas lekcji powinien formułować jasne i krótkie polecenia oraz pytania o prostej konstrukcji, a także kilkakrotnie je powtarzać i udzielać dodatkowych wyjaśnień. Nauczyciel powinien ocenić, czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez uczniów z różnymi deficytami.
- W razie realizacji tematu w ramach zdalnego nauczania – metodę myślenia wizualnego można zastąpić metodą mapy myśli. Uczniowie mogą ją wykonać w formie tradycyjnej bądź przy użyciu narzędzi internetowych.

Piotr Płonka – nauczyciel mianowany, egzaminator maturalny, absolwent historii na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Obecnie inspektor ds. nadzoru nad działalnością szkół i placówek oświatowych w Urzędzie Miasta w Rudzie Śląskiej. Wcześniej nauczyciel historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego, wiedzy o kulturze, filozofii, etyki oraz edukacji dla bezpieczeństwa na różnych etapach edukacyjnych w szkołach w Chorzowie. Autor „Poradnika praw dziecka” (2014), artykułów naukowych „Górny Śląsk wyidealizowany. Grupa Janowska i jej rozumienie świata” (2014), „Spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców województwa śląskiego w latach 1926–1929 w świetle ogłoszeń prasowych” (2014), „Obraz Górnoślązaków w dwudziestoleciu międzywojennym w świetle wspomnień i publicystyki” (2015) a także artykułów metodycznych dla nauczycieli „Program „Solidarna Szkoła” – przykład dobrej praktyki” (2016), „Scenariusz zajęć dodatkowych z historii w gimnazjum „XVI – wieczny król na Facebooku? Lubię to!” (2019).